

Yrkesutbildningens låga attraktionskraft

Hur kan yrkesutbildningens låga attraktionskraft förklaras? (strukturellt)

1. Den utbildningspolitiska retoriken

Tre yrkesutbildningsmodeller: den liberala marknadsekonomiska modellen
den duala-korporativistiska modellen
den statsreglerade byråkratiska modellen

Framväxten av ett utbildningspolitiskt paradigm: röd tråd sedan 1940-talet, ideologisk kärna som omfattar nedvärderande syn på yrkesutbildningen (motsvarar ej ambitionen om en utb. med fokus på allmänorienterade & allmänbildande ämnen för engagerad & kulturellt välorienterad medb.)

Partipolitiska konflikter har historiskt varit begränsade – samsyn snarare än konfrontation

Yrkesutbildningens låga attraktionskraft

Hur kan yrkesutbildningens låga attraktionskraft förklaras? (strukturellt)

2. Organiseringen av yrkesutbildning

Gy11: förstärker ett neg. förhållningssätt till yrkesutbildning genom **dikotomt tänkande**

teoretiskt - hjärna (deliberativ medborgare)

yrkesprogram - handen (produktiv medborgare)

Gymnasial utbildning görs till val av social positionering & identitet

yrkesutbildning - anställningsbarhet – skoltrötta som helst vill jobba

Konsekvenser: direkt verkan i undervisningsstrategier i klassrummet, olika undervisningstempo & krav på lärarnas kompetensnivå, låga förväntningar & negativa attityder gentemot yrkeselever

Två kunskapsformer

Teoretiska - vertikal diskurs: teoretisk, formell, abstrakt, generaliserbar kunskap, kritiskt förhållning

Yrkesprogram - horisontell diskurs: vardagskunskap av kontextuell & informell karaktär

Yrkesprogram: förstärker befintliga klass- & könsstrukturer

Yrkesutbildningens låga attraktionskraft

Hur kan yrkesutbildningens låga attraktionskraft begripliggöras? (aktör)

Fritt skolval: högstadieeleven har huvudrollen vid & huvudansvaret för utbildningsval (ens socio-ekonomiska bakgrund avgör valet oftast)

Högstadiееlever väljer (liv) på en kvasimarknad: fri etablering i konkurrens om elever på skolmarknad där skattemedel bekostar transaktioner mellan köpare (elever) & säljare (skolor)

Införandet av fria skolvalet: ett skolexempel på misslyckad reform (ökar skolsegregation)

Marknadiseringen av skolan har blommat upp under 2000-talet, gymnasiemarknadslandskapet har vuxit ohämmad med huvudmanna- och utbildningsutbud svåra att hantera

Hur kommer det sig att färre väljer yrkesprogram? - (felaktiga) föreställningar om utbildningsvägar

- marknadsföring **utan koppling till etablering**
- utbildningspolitiker använder språk som inte når högstadiееlever (**koppling till etablering endast**)

Yrkesutbildningens låga attraktionskraft

Vad bör göras?

CEDEFOP 3 indikatorer för yrkesutbildningens attraktionskraft:

- (i) yrkesutbildningens image i landet**
- (ii) värderingen av yrkesutbildningen**
- (iii) andelen elever som går en yrkesutbildning**

Sverige högst medvetenhet om yrkesutbildning och dess fördelar – samtidigt mest positiva (97%) till teoretiska program som anses vara mer attraktiva, endast 21% skulle rekommendera yrkesutbildning

Regional & lokal nivå

Utbildningpolitiker & skolföreträdare: ändra förhållningssätt (fakta & forskningsbaserad litteratur). Yrkesutbildning är mer än anställningsbarhet: identitet, livslångt lärande, självförverkligande - använd samma retorik som för teoretiska (+ språk som når ungdomarna)

Utveckla collegekonceptet: partnerskap mellan **arbetsgivare, kommuner, **skolor**, facket**

Yrkesutbildningens låga attraktionskraft

Vad bör göras?

Skriv handbok med kunskapsbaserad information om varje yrkesprogram som syv bör utgå när olika utbildningsalternativ presenteras för korrekt beslutsunderlag inför gymnasievalet

Nyckelfråga: vilka kvalifikationer efterfrågas (kort- & långsiktigt) i kommunen & i regionen & vad kan parterna erbjuda?

I varje kommun bör finnas en särskild ansvarig (med förankring i skolvärlden & näringslivet) som utbildar, informerar & bevakar att elever får rätt/verklighetsförankrad info. om olika studievägar